

EPKK INFOLEHT

Põllumajanduse ja toidu-uudised Euroopast

Foto: Maaeluministerium

EESTI EDU "GRÜNE WOCHEL"

Virtuaalne suitsusaun, kaunis mets, loodusannid ning ulukiliha

„Eesti toiduained olid juba 26. korda esindatud Berliinis toimunud maailma suurimal põllumajandus- ja toidumessil Internationale Grüne Woche. Oleme viimase rohkem kui veerandsajandi jooksul tutvustanud Berliinis toimuval esinduslikul näitusel oma riiki, toitu ja turismivõimalusi,“ selgitas Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja juhatuse esimees Roomet Sõrmus.

Eesti üllatas tänavu mitmete uuendusega – väljapaneku keskmes oli jätkuvalt hea Eesti toit, kuid messiküllastajatele pakutakse virtuaalprillide abil suitsusauna elamust ja tutvustatakse UNESCO vaimse kultuuripärandi hulka kuuluvat Võromaa suitsusauna kombestikku. Koostöös Läti partneritega tsetakse eraldi esile Liivimaa maitseid ja toidutootjaid.

Sellel aastal olid Grüne Woche messil esindatud 35 Eesti ettevõtte tooted. Messil osalemist toetas Maaeluministerium. Liivimaa Maitsete väljapaneku korraldamist toetas Eesti-Läti programm piiriülese koostööprojekti "Livonian Culinary Route" raames. Loe lähemalt www.epkk.ee

SELLES NUMBRIS:

- Grüne Woche - 2
- Turg aastal 2030 - 4
- Brexit - 6
- Turuülevaade - 7
- EAT-Lancet - 9
- Hiina toiduseadus - 11
- Mess EPA2019 - 12

GRÜNE WOCHE - MAAILMA JUHTIV PÖLLUMAJANDUSMESS

1750 eksponenti, 400 000 külastajat, üle 100 kõrgetasemelise poliitiku

Jaanuarikuus Berliinis toimunud „Rahvusvaheline Roheline Nädal“ tõestas end taaskord üleilmse liidri ja turustestimise trendiloojana põllumajandusvaldkonna messide hulgas. 1750 osalejat 61 riigist ning üle 400 000 külastaja, nende hulgas ligi 85 tuhat ärikülastajat 75 riigist on arvud, mis räägivad ise enda eest. Lisaks toidule ja maaturismile esitleti 5712 looma (peale imetajate ka mesilased jm putukad, ämblikud, reptiilid, kalad jm mereelukad) ning 30 000 lille ja taime, mis kõik pärast messi kenasti jaemüüki tagasi viidi või muul viisil taaskasutusse anti. Messil külastas muljet avaldav arv Saksamaa ja teiste riikide poliitikuid, esmakordselt sealhulgas nii Saksamaa president Frank - Walter Steinmeier kui ka liidukantsler Angela Merkel, kelle visiiti peetakse märgiks maapiirkondade arendamise poliitilisest tähtsusest. Messil viibisid ka FAO peadirektor José Graziano da Silva, EL põllumajandusvolinik Phil Hogan ja tervisekaitsevolinik Vytenis Andriukaitis. Saksamaa ja seekordse partnermaa Soome põllumajandusministrid Julia Klöckner ja Jari Leppä kõn-disid aga messi avatuuri tehes läbi 3,7 kilomeetrit, tervitades osalejaid ning maitstes erinevate riikide (sh Eesti) toite. Messil raames toimus hulk seminare-töötube jm üritusi, kus kõneldi päevakajalistel teemadel, näiteks põllumajanduse digiteerimine, Brexit, EL ühise põllumajanduspoliitika tulevik, loomade heaolu, toiduainete märgistamine, toidu kvaliteet ja ohutus ning toidu tootmise tingimused, toidujulgeoleku tagamine kasvavale elanikkonnale ning regionaalsete ja luksustoodete tähtsus ja tulevik.

**"Soome näitab, kuidas siduda
toiduinnovatsiooni puhta looduse
ja säästlike tootmismeetoditega."
Juha Marttila, MTK president**

PARTNERMAA - SOOME

Seekord oli Grüne Woche partnermaa Soome, kes korraldas messi avakontserdi ning sai erise tähelepanu kogu ürituse vältel. 1600 m² hallis esitleti reostamata loodusest pärit arktilisi tooteid, säästlikku metsandust ja lõõgastavat puhkust pakkuvat Soome loodust egiidi all „Toit metsikust loodusest“. Külastajatele esitleti kuut Soome regiooni ja neile tüüpilisi toidutooteid. Pakuti põnevaid snäkke, näiteks põhja-põdralihast kröpsud, lagritsatooted, tavapäratu maitseisandiga jäätised (nt rummi-mee ja kohvi-viski), metsamarju ja nendest valmistatud tooteid, mitmeid sorte käsitööõlut, erinevaid kalu (heeringas, lõhe, siig, haug), stähelepanu said ka kaer ja kaeratooted. Stendil töötanud restoranis pakkusid Soome tippkokad kaasaegseid eksootilistest Soome toorainetest kerge põhjamaise „kiik-suga“ valmistatud roogi ning publikut rõõmustas ka elav muusika, peamiselt folgi, tango ja pop-žanrist. Soome põllumeeste organisatsiooni MTK president Juha Marttila jäi messil Soomele osutatud publiku-menu ja rahvusvahelise pressikajas-tusega väga rahule - potentsiaalsete äripartnerite hulk, kes Soome puhtast loodusest pärit toodete vastu huvi tunnevad, on olnud suur. Soome tooted olid Grüne Woche toimumise ajal müügil ka Berliini kaubamajas "KaDeWe".

18.-27. JANUAR 2019. GRÜNE WOCHE, BERLIN
AUS DER WILDNIS HALLE 10.2

„GRÜNE WOCHE – PÕLLUMAJANDUSE DAVOS“

Seekordse Grüne Woche raames peetud üleilmset toidu- ja põllumajandusfoorumit, mille seekordseks teemaks oli „Intelligentsed lahendused jätkusuutliku põllumajanduse heaks“. 75 riigist pärit 2000 osavõtja ees kõneles EL põllumajandusvolinik Phil Hogan, et liikmesriigid peaksid mitte ainult lülitama digiteerimise oma poliitilistesse plaanidesse, vaid ka tagama, et need programmid tooksid tulemusi. Saksamaa põllumajandusminister Julia Klöckner teatas, et soovib oma ministeeriumi muuta digiteerimise muster näidiseks ning eraldada selle jaoks aastatel 2019 - 2022 igal aastal 15 miljonit eurot. Üle kogu Saksamaa paigutatakse põllu- majandusettevõtetesse „katsejaamad“, et saada teada, mida digiteerimine praktikas teha võimaldab ning kuidas selle abil ressursse kokku hoida, keskkonda säästa, loomatervishoidu edendada, töökoor- must vähendada ja tarbijaid kaitsta. FAO peadirektor José Graziano da Silva ütles, et digiteerimine loob turule-pääsu võimalusi väikeettevõtetele, sest internetis saab müüa ka väikseid koguseid. Hiina ase-põllumajandusminister Qu Dongyu sõnul on Hiina ees-märk kaotada vaesus aastaks 2020. Selleks promotakse mobiiltelefoni-de ja kiire interneti ning veebirakenduste kasutamist maapiirkondades, et edendada interneti-kaubandust, mis aitab jõuda tarbijateni suurlinnades. Esmakordselt esines foorumil ka

Foto: Internationale Grüne Woche

Saksamaa liidukantsler Angela Merkel, kes kõneles lisaks muule ka näljahäda vähendamisest ja Pariisi kliimakokkuleppe täitmisest ning rõhutas, et digiteerimise jaoks on vaja rahvusvaheliselt kokku lepitud reegleid.

Foorumil viibinud 74 riigi ministrid kirjutasid alla põllumajanduse digiteerimise teemalisele kommunikale, mida saab lugeda siit.

Saksamaa panustab aastatel 2019 - 2022 põllumajanduse digitaliseerimisele 15 miljonit eurot aastas. Hiina kaotab vaesuse aastaks 2020.

Foto: DG AGRI

EUROOPA PÕLLUMAJANDUS AASTAL 2030

Kokkuvõte "Agri-Outlook" konverentsist

Põllumajandus jääb keskpikas perspektiivis peamiseks maakasutajaks EL-s vaatamata konkurentidele teistest valdkondadest. Põllumajandusliku maakasutuse vähenemine jätkub, kuid senisest aeglasemas tempos, ulatudes 176 milj. hektarini aastaks 2030 (vrd 2016 oli see 179 milj. ha). EL teraviljatoodang kasvab oodatavalt 325 milj. tonnini – seda veab mõningane söödateravilja, eriti maisi, nõudluse kasv, mõõdukas ekspordiperspektiiv ning tööstusliku kasutuse kasvav osatähtsus. Maailma suurimaks teravilja eksportijaks saab Venemaa. Öliikultuuride osas, arvestades piiravaid poliitikasuuniseid peale 2020 ja vähest nõudluse kasvu selle kasutamiseks loomasöödana, rapsi kasvupind tõenäoliselt ei suurene. Valgurikkad taimed on tänu poliitilisele toetusele saavutamas suuremat osatähtsust ning tulevikus on näha nõudluse kasvu nii loomasöödaks kui inimtoiduks kasutatava sojaoa jt valgutaime järel, mistõttu EL-s nende tootmine kasvab, samuti on oodata paremat saagikust. Nõudlus loomasööda järel kasvab samuti, vaatamata vastuolulisele trendile ja suhtumisele loomakasvatusele. Madala valgusisaldusega sööda tootmine kasvab pigem aeglasemalt; suuremat nõudlust on oodata kohapeal toodetud GM-vaba mahesööda järel, mis ergutab söodatootmist EL-s. Biokütuste turgu mõjutavad otseselt poliitilised otsused, ebakindluse tõttu jääb biokütuste toodang 2030. aastani stabiilsele tasemele. Arutelud teemal „biokütused versus toidu tootmine“ tunduvad praeguseks siiski minevikku jäävat.

Liha tootmine EL-s jääb 2030. aastaks 48 miljoni tonni tasemele. Vaatamata liha tarbimise vähenemisele EL-s, tarbitakse 90% toodangust siiski koduturul. Veiselihatoodang oodatavalt väheneb tänu vähenemale loomade arvule, madalale kasumlikkusele, vähenevale nõudlusele ning tugevale konkurentsile kolmandatest riikidest. Hinnad esialgu langevad, kuid 2030. aasta paiku on oodata hindade stabiliseerumist. Lamba- ja kitselihatoodang on madalseisust taastumas EL seotud toetuste ja kasvava kodumaise nõudluse tõttu. Sealiha osas kodumaine tarbimine langeb, rohkem sealiha suunatakse ekspordiks, eriti Hiinasse, vaatamata suurele konkurentsile USA ja Brasiiliaga. Linnuliha on ainus lihaliik, mille tootmise ja tarbimise osas oodatakse olulist kasvu (4% aastas 2018-2030). Linnuliha ekspordi toetab kasvav nõudlus maailmas, samuti erinevate lõikude ja siseelundite väärtustamine ning suur hulk erinevaid ekspordi sihtriike. Loe lähemalt SIIT

Piimanduses on tänu rahvastiku arvu suurenemisele ja sissetulekute kasvule kogu maailmas oodata tarbimise suurenemist. Suurem rõhk asetub lisandväärtusega toodetele, mille tootmisel on EL-l selge eelis. Tarbija spetsiifilised nõudmised erisuguste toodete järel (nt GMO-vabad, rohumaal kasvanud, kohalik jne) käivitab alternatiivide leidmise tavapärastele tootmisviisidele, kasvav roll selles on ka keskkonnanõuetel. EL katab vaatlusaluselt perioodil umbes 35% maailma piimanõudlusest. Samal ajal on iga-aastaselt EL siseturu kasvava nõudluse rahuldamiseks vaja 900 tuhat t piima lisaks, peamiselt juustu jt toodete valmistamiseks. Joogipiima tarbimine EL-s väheneb jätkuvalt. Kasvav nõudlus kodu- ja välis- turgudel suurendab EL piimatootmist eeldatavalt siiski vaid 0,8% võrra aastas, ulatudes 2030. aastaks 182 milj. t-ni, keskmine piimatoodang lehma kohta tõuseb 2017. aastaga võrreldes 17% ehk 8 240 tonnini. Areng tuleb aeglasem, kui möödunud kümnendil, tänu keskkonnanõuetele ja tarbija soovidele.

PEAMISED VÄLJAKUTSED:

- USA ja Hiina pingestunud kaubandussuhted sealiha ja sojaoa osas;
- Arengud EL-s valgurikaste taimede tootmise edendamisel;
- EL algatuse mõju toidu raiskamise vähendamiseks;
- Konkurentsivõime sõltub moodsa tehnoloogia kasutamisest;
- Tarbija kasvav teadlikkus ja nõudmised;
- Süsinikuheidete vähendamine loomakasvatuses.

Eestis on ID-kaart juba eilne päev, kasutame mobiil-ID või Smart-ID, rääkis Katrin Noorkõiv

DIGITEERIMINE JA UUED TEHNOLOOGIAD

Konverentsi peateema oli digiteerimine ja uute tehnoloogiate kasutamine. Sektori esindajad tõid hulgaliselt näiteid uute tehnoloogiate tõhususest ja võimalustest. Eesti kogemust tutvustas lihavedelkasvataja Katrin Noorkõiv, kes rääkis, kuidas e-teenused tal aega kokku hoida aitavad. Mureküsimumused puudutasid peamiselt asjaolusid, kas uued tehnoloogiad on kõigile kättesaadavad ning kuidas lahendatakse andmete omandiõiguse küsimus. Pakuti välja, et tuleks liikuda hajus-andmetöötuse suunas; andmete liigutamine ei ole energiatõhus ega jätkusuutlik, andmeid tuleks kohapeal töödelda. Peame midagi ette võtma usaldamatuse osas, näiteks ei kasutata mobiilimakseid, sest ei usalda pankka või operaatorit.

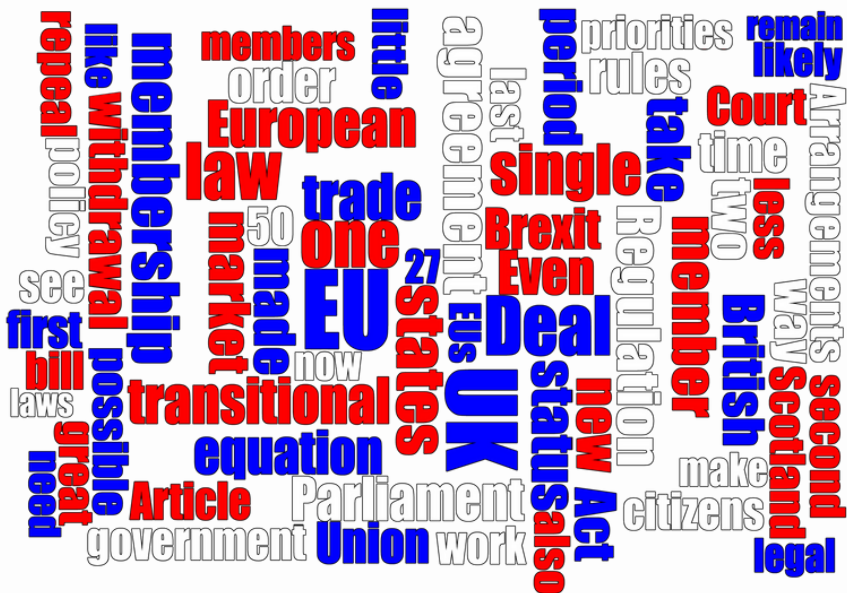
Prantsusmaa kaubandusketi Carrefour esindaja tutvustas kogemust plokiahela tehnoloogia kasutamisel kliendi üksikasjalikuks teavitamiseks, kus ja mil viisil antud toode on jõudnud farmist poeletile. Toode pakendil on ruutkood, kust ostja oma mobiiltelefoni abil näeb igakülgsed andmeid tootja, kasvatusviisi,

Tuleb midagi ette võtta, et digitaliseerimist usaldada. Plokiahela tehnoloogia peab end veel tõestama.

tapmise, töötlemise, transpordi, säilitamise jne kohta. Talunikke ei olnud vaja veenda skeemis osalema, kogu tarneahelas saadi aru, et info edastamine on kliendi jaoks oluline. Tegelikult on see info kogu aeg olemas olnud, digitaalselt või mitte, nüüd lihtsalt on see digitaalne, edastatakse ühelt seadmelt teisele. Plokiahela tehnoloogia kasutuselevõtuks peab jaemüüjad kaasama arutellu. Kõik tarneahela partnerid peavad ligi pääsema infole, mida seal jagatakse. See peab kasu tooma kõigile; kui ei sobi, siis peab olema võimalik mõistlike kuludega välja astuda. Plokiahela tehnoloogia peab ennast veel tõestama.

AAFRIKA ON EUROOPA PARTNER, MITTE KONKURENT

Konverentsi ettekannete üks plokk oli pühendatud EL kaubandussuhetele Aafrika riikidega. Tegemist on väga olulise kasvava turuga, kuid sealjuures rõhutati, et Euroopa ja Aafrika tegutsevad käsikäes, mitte ei võistle omavahel. Vaata ülevaadet EL-Aafrika kaubandussuhetest jt ettekandeid SIIT:

LEPPETA BREXIT ON TOIDU-TOOTJATELE VASTUVÕETAMATU

Briti põllumehed ja toidutööstus hoiatavad toidupuuduse eest

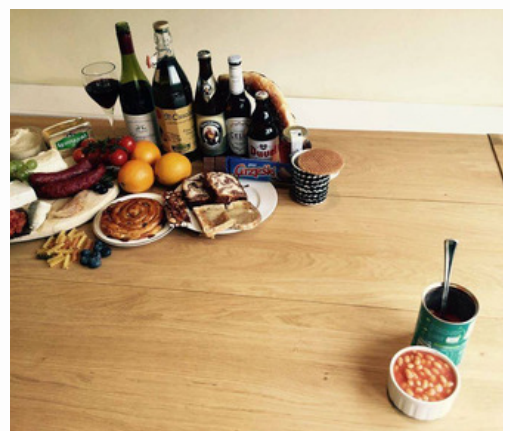
Pärast Brexiti-leppe maha hääletamist Briti parlamendis teatas sealne põllu-meeste esindusorganisatsioon National Farmers Union, et nagu ka varem öeldud, on leppeta EL-st lahkumine Briti põllumeestele ja toidutööstusele katastroofilise mõjuga. Oodata on kaubanduse katkemist tohutus ulatuses EL-pool-se embargo tõttu loomade ja loomsete toodete ekspordile EL-i, mistõttu kaotaksid paljud Briti loomakasvatajad turu oma toodetele. On teada, et Briti valitsus alandaks ühepoolset toiduainete importitollimakse, mis julgustaks toitu importima kogu maailmast – võimalik, et oluliselt madalama kvaliteedi ja standarditega toodetut, kui on seaduslikult Suurbritannia põllumeestele lubatud. Seega oleksid põllumehed olukorras, kus turulepääs on piiratud ning samal ajal tuleb konkureerida madal kvaliteedilise importkaubaga. Probleeme tekib väetiste, taimekaitsevahendite, masinaosade, loomatoidu ja eriti veterinaarravimite kättesaadavusega. Mahetootjad aga kaotavad päeva-pealt EL tunnustuse ning ekspordivõimaluse EL-i mahemärgi all; uue tunnustuse taotlemine võtab aega vähemalt 9 kuud. Leppeta Brexitist tuleb igal juhul hoiduda, ütles NFU president Minette Batters.

Ühendkuningriigi toiduaine- ja joogitööstuse liit (Food & Drink Federation) kutsus aga üles Brexitit edasi lükkama, et anda parlamendile rohkem aega edasiste sammude üle järele mõelda – leida võimalus uueks kokkuleppeks, korraldada uus referendum, reeglitepärane lahkumine EL-st edasi lükatud tähtajal või uued parlamendivalimised.

Organisatsioon kutsus Briti valitsust üles läbi rääkima erialaorganisatsioonidega, et vältida Briti majanduse edasist ulatuslikku kahjustamist. Kaubanduskatkestuste vältimiseks ja uutel alustel tolliprotseduuride, sanitaar- ja taimetervise kontrollide ning veterinaarsertifikaatidega toimetulekuks on vaja üleminekuaega. Seni aga jätkab ÜK toiduainetööstus EL reeglite järgimist.

TULEB VALMISTUDA HALVIMAKS

Copa-Cogeca Brexiti töögrupile esitatud analüüsis ütleb NFU, et nüüd tuleb töö-poolst valmistuda olulisteks turukatkestusteks. Suurima löögi alla satuvad värs-ked tooted, millel on lühike riuli-eluiga; tõenäoliselt siiski Briti valitsus tegeleb selle probleemiga, sest vastasel korral on oodata rahva negatiivset reaktsiooni. Võimalik, et korraldatakse üldvalimised, selleks kulub aega 6-8 nädalat. Uue referendumi korraldamine on väga pikk protsess, seaduse järgi võib selleks minna kuni 1 aasta, mistõttu on see vähe-tõenäoline. Copa-Cogeca hinnangul on vaja kaaluda ka turumeetmeid ja rahastusvõimalusi EL poolt, mis aitaks kaubanduskatkestusi kompenseerida. EL põllumajandusvolinik Phil Hogan on öelnud, et vajadusel leitakse ÜPP eelarvest kindlasti vahendeid lirimaa põllumeeste toetamiseks Brexiti kahjudega toimetulekuks.

Suurimad raskused tuleksid värskete toodete ja veterinaarravimitega. Uue referendumi korraldamine võtaks aega kuni aasta

DETSEMBRIS OLID TOIDUAINETE HINNAD MAAILMAS STABIILSED

Ilmus FAO ülevaade

10. jaanuaril ilmunud FAO toidukaupade hinnaindeksi kohaselt püsisid 2018. aasta detsembris toiduainete hinnad maailmas stabiilsena. Vastukaaluks suhkru ja piima madalamatele hindadele teravilja, liha ja õli hind pisut tõusis. 2018. aasta keskmine hinnaindeks oli 168,4 punkti, mis on 3,5% madalam võrreldes 2017. aastaga ning ligi 27% allpool 2011. aasta 230-punktist hinnaindeksit. Suurim langetus 2018. aastal oli suhkru hind, mida mõjutas tootmise kasv Indias ning toornafta hinna langus. Aasta-aastalt näitavad langustendentsi ka taimeõli, liha ja piimatoodete hinnad. Pea kõigi teraviljade hind 2018. aastal tõusis. Teraviljahind oli detsembris 1,8% kõrgem võrreldes novembriga ning 9,6% kõrgem võrreldes 2017. aasta detsembriga. Nisu hinda tõstis mure Argentiina saagi pärast, mida mõjutas vihmane ilm ning vähenenud eksport Venemaalt. Maisi hind tõusis pisut maailmas kasvanud nõudluse ning halva ilma tõttu lõunapoolkeral, seevastu riisi hind langes juba kuuendat kuud järjest. Nisu ja maisi väiksema saagi tõttu olid 2018. aasta teravilja hinnad tervikuna 9% kõrgemad võrreldes 2017. aastaga, kuid siiski 31% madalamad kui 2011. aastal. Taimeõli oli võrreldes novembriga 0,4% kallim, mis oli esimene hinnatõus pärast 10-kuulist järjestikust kukkumist. Hinnatõusu põhjustas suuremast nõudluse tõttu kerkinud palmiõli hind. Sojaõli hind langes tänu USA küllaldasele pakkumisele ning rapsiõli hind oli madal EL vähese nõudluse tõttu.

Kokkuvõttes oli taimeõli hinnad 15% madalamad, kui seni madalaimat hinnataset näidanud 2007. aastal. Liha hind oli novembriga võrreldes 0,8% kõrgem, sealjuures linnu- ja veiseliha hind muutus vähe ning lambaliha hind langes tootmise suurenemise tõttu Okeaanias. Sealih hind tõusis tänu tugevale nõudlusele kogu maailmas, eriti aga Brasiilias. Võrreldes 2017. aastaga oli liha hind 2,2% madalam. Piima hind oli detsembris novembriga võrreldes 3,3% madalam, langedes seitsmendat kuud järjest. Või, juustu ja täispiimapulbri hind langes suurenenud ekspordikoguste tõttu, eriti Uus-Meremaalt, ning lõssipulbri hind tõusis tänu kasvanud nõudlusele. Piima hinnatase oli 4,6% võrra madalam kui 2017. aastal. Suhkru hind oli detsembris 1,9% võrra madalam kui kuu aega varem, seda tänu India suurenenud tootmisele ning toornafta hinna langusele. Küllaldase toodangu ning kasvavad laovarude tõttu langes suhkru hind 2017. aastaga võrreldes 22%.
Loe lähemalt siit

99 % EL LÖSSIPULBRI LAOVARUDEST MÜÜDUD

EL turupoliitika on end õigustanud

10. jaanuaril toimunud enampakkumisel müüdi seni suurim kogus EL lõssipulbri laovarust – rohkem kui 80 000 t miinimumhinnaga 1,554 €/t. 24. jaanuari oksjonil müüdi veel lisaks 18 514 tonni hinnaga 1,585 €/t. Pakutud kõrgem hind näitab DG AGRI ametnike hinnangul lõssipulbri turu kriisist taastumist.

ELi põllumajanduse ja maaelu arengu volinik Phil Hogan ütles, et viimane hankemenetlus on selge tõendus komisjoni mõistlikust tegutsemisest lõssipulbri varude haldamisel. Riikliku sekkumise eesmärk on alati olnud kaitsta põllumajandustootjate tulusid ja selleks oleme viimased kolm aastat pidanud seisma vastu survele varusid mitmel eri moel vähendada või neid lihtsalt hävitada. Selle asemel on meie ettevaatlik tegutsemine toonud kaasa selle, et kaitstud on nii Euroopa piimatootjate sissetulekud kui ka Euroopa maksumaksjate huvid. Lõssipulbri suhtes kohaldatav riiklik sekkumine on osutunud tõhusaks vahendiks, kui seda kasutada vastutustundlikult ja tulemuslikult. Samuti näitab see seda, et ühises põllumajanduspoliitikas on tõhus turvavõrk selliste turuhäirete korral, nagu seda aastatel 2014–2016 nägime.

Kaks aastat pärast protsessi on laod tühjenud ja piima hind on 36 senti kg kohta, mis on kõrgem kui 2016. aasta suve 26 senti kg kohta. Hankemenetlus on dokumenteeritud täiesti läbipaistvalt piimaturu vaatluskeskuse portaalil. 24. jaanuaril müüdi 18 514 tonni tulemusel jääb järele 1% lõssipulbri esialgsest koguvarust, s.o 4000 tonni algsest 380 000 tonnist. 14st liikmesriigist, kes ladustasid komisjoni nimel lõssipulbrit, on nüüd vaid neljal järel väikesed varud.

Järgmine hankemenetlus toimub 7. veebruaril.

EL TOIDUKAUPADE EKSPORT LÕI REKORDI

Mullu oktoobris toimus kõigi aegade suurim väljavedu 13,1 miljardi euro väärtuses

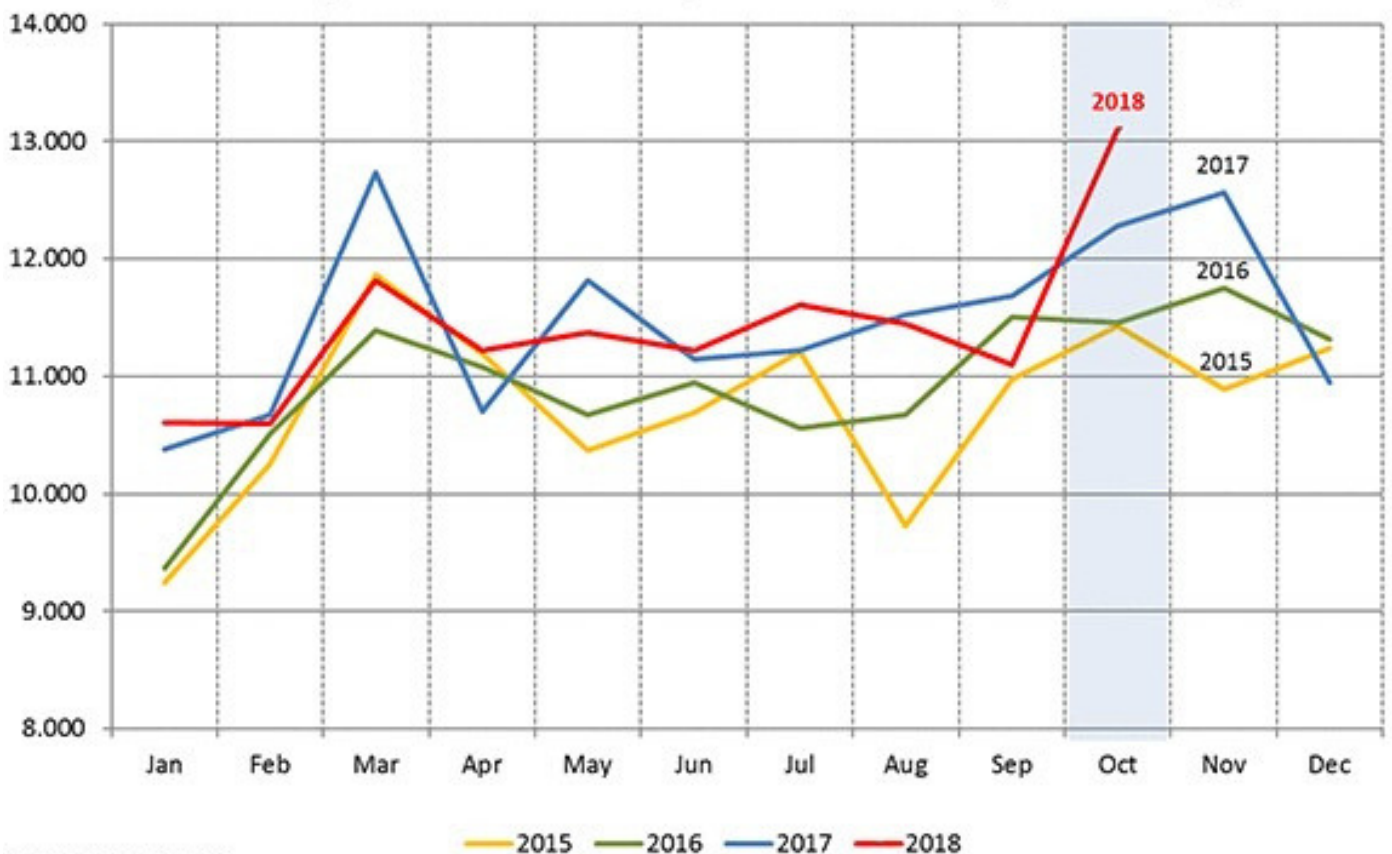
Euroopa Komisjon avaldas 10. jaanuaril „Ülevaate EL põllumajandustoodete ja toiduainete kaubandusest kuni oktoobrini 2018“. Möödunud aasta ok-toobris saavutas EL toiduainete ja põllumajandustoodete eksport kõigi aegade rekordi, jõudes väärtuseni 13,1 miljardit eurot, mis on 2,9% suurem, kui seni kõrgeim tase märtsis 2017. Võrreldes oktoobriga 2017 oli kasv 6,7%. Import kasvas 5% võrreldes oktoobriga aasta tagasi, moodustades oktoobri-kuu rekordi 10,1 miljardit eurot. ELi põllumajandus-toodete kaubandus on 3 miljardi euroga kasumis, mis on kõigi aegade suuruselt teine kasum.

Suurim toiduainete ekspordi kasv aasta lõikes (okt. 2017 – okt. 2018) väärtuse poolest toimus Ukrainasse (+272 milj. eurot; +16%), Jaapanisse (+269 milj. eurot; +4%), Singapuri (+227 milj. eurot; +10%) ja Alžeeriasse (+142 milj. eurot; +6%). USA jäi endiselt suurimaks turuks EL põllumajandustoodetele ja toidukaupadele, kuigi viimase kahe kuu jooksul on ekspordi väärtuses väike langus toimunud (-116 milj. eurot; -0.5%).

Aasta jooksul enim langes ekspordi väärtus Hiinasse (-622 milj. eurot; -4%), mis siiski jäi tähtsusest teiseks ekspordituruks EL jaoks. Ekspordi väärtus langes ka Lähis-Ida maadesse, eriti Araabia Ühendamiraatidesse (-451 milj. eurot; -15%) ja Saudi-Araabiasse (-391 milj. eurot; -9%).

Toodete lõikes kasvas väärtuseliselt enim veini ja vermuti (+527 milj. eurot; +4%), piiritusjookide ja likööride (+464 milj. eurot; +4%) ja kvoodisüsteemist vabanenud suhkru (+429 milj. eurot; +56%) väljavedu. Märkimisväärselt hästi läks ka makaroni- ja pagaritoodetel (+278 milj. eurot) ja mineraalvetel ning karastusjookidel (+212 milj. eurot). Ekspordiväärtuses kaotasid seevastu aga piimapulber (-494 milj. eurot; -11%), toorkarusnahad (-464 milj. eurot; -25%) ja nisu (-346 milj. eurot; -8%). Peale nimetatute vähenes ka puuviljade, v.a. troopilised ja tsitrusviljad (-340 milj. eurot, -14%), sealihaga (-307 milj. eurot; -6%) ja rupskite (-277 milj. eurot; -9%) ekspordiväärtus.

EU28: Export to Extra-EU of Agri-Food Products (million Euro)

TEADLASTE MAAILMA PÄÄSTMISE PLAAN KÜTAB KIRGI

EAT-Lancet soovib liha ja suhkrutarbimist rohkem kui 50% vähendada

Jaanuaris avaldas üks vanimaid ja tuntumaid üldmeditsiiniajakirju "The Lancet" 37 erinevatest riikidest ja uurimisasutustest pärit teadlaste ühistöö, kus tutvustatakse vajalikke muudatusi inimeste toitumisharjumustes ja põllumajandussüsteemides, et säilitada Maa ökosüsteemid ja toita kasvavat elanikkonda. Ehk teisisõnu, täita ÜRO säästva arengu kriteeriume ja Pariisi kliimakokkulepet.

Ettepanekutes lähtutakse eeldustest, et maailm on toidukatastroofi äärel – ühelt poolt on maailmas üle 820 miljoni nälgiva inimese, paljud teised samal ajal aga tarbivad kas kehva toiteväärtusega toitu või söövad lihtsalt liiga palju. Ebatervislik dieet kujutab kaasajal suuremat ohtu kui ebatervislik seks, alkoholi ja narkootikumide tarbimine ning suitsetamine kokku. Toidu tootmine on üleilmselt aga suurim keskkonna hävitaja ning ületab planeedi võimaluste piiri.

Maailma meedias on juba palju kajastamist leidnud teadlaste pakutud uued toitusoovitused, mille kohaselt tuleks arenenud riikides vähendada liha ja lisatud suhkrute tarbimist rohkem kui poole võrra ning suurendada oluliselt puu- ja köögivilja ning pähklite-seemnete söömist. Lisaks näidisdieedile pakutakse välja viis strateegiat, mille abil planeet peaks päästetud saama.

5 STRATEEGIAT MAA PÄÄSTMISEKS:

1. Rahvuslik ja rahvusvaheline pühendumine tervislikule dieedile. Tervislik toit tuleks teha paremini kättesaadavaks nii saadaolevuse kui soodsa hinna mõttes võrreldes ebatervisliku toiduga, parendades toitumistalast infot ja toiduainete turundamist, edendades tervise ja jätkusuutliku majandamise alast haridust, andes välja toitumislaseid juhiseid ja pakkudes meditsiinasutustes toitumistalast nõuannet.

2. Põllumajanduslike prioriteetide ümbersuunamine suurte koguste tootmiselt tervisliku toidu tootmisele. Põllumajandus ja kalandus ei peaks tootma ainult piisavalt kaloreid, et toita ära kasvav rahvastik, vaid pakuma mitmekülgseid toidutooteid inimeste tervise ja looduskeskkonna toetamiseks. Üksikute kultuuride, mida praegu paljuski kasutatakse loomasöödaks, tootmise suurendamise asemel peaks pakuma mitmeid toitaineterohkeid kultuure, mis edendaksid bioloogilist mitmekesisust.

3. Toidu tootmise intensiivistamine säästlikul viisil, et tõsta toodete kvaliteeti. See võimaldaks saagikuse erinevuste 75%-list vähendamist, väetiste ja vee kasutuse tõhustamist, lämmastiku ja fosfori kasutamise ümberjaotamist maailmas, kliimamuutusega kohanemist ja elurikkuse edendamist, lisaks ka kasvuhoonegaaside heidete vähendamist.

4. Maa ja ookeanide tugev ja koordineeritud majandamine. Maakasutuses tuleks rakendada null-laienemise poliitikat, ehk mitte muuta põllumajandusmaaks looduslikke ökosüsteeme ning liigirikkaid metsi. Degradernud maa tuleks taastada ja taasmetsastada. Vaja on rahvusvahelist maakasutuse juhtimist ning paremat ookeanide majandamist.

5. Toidu raiskamise vähendamine vähemalt poole võrra, kasutades nii tehnoloogilisi võimalusi kui poliitika vahendeid.

Toidu tootmine ohustab üleilmselt kliima stabiilsust, on suurim keskkonna hävitaja ning ületab planeedi võimaluste piiri.

SOOVITUSTES LEITAKSE VASTUOLUSID

Välja pakutud toitumissoovitused on leidnud maailma pressis palju vastukaja. Mitmed toitumisteadlased on väitnud, et pakutud soovitused ei ole toiteväärtuse poolest täisväärtuslikud, jättes vajaka paljud vitamiinid, mi-neraalained ja omega-3 happed. Liha ja loomset päritolu toiduainete tarbimine on siiski tervislik ning paljudel juh-tudel vältimatu (nt piirkondades, kus looduslikult ei ole võimalik suurt variatsiooni taime kasvatada; alatoitumu-ses inimeste, laste ja rasedate puhul jne – sellega nõustatakse ka toitumissoovitustes). Euroopas on loomsete toiduainete tarbimine traditsiooniliselt olnud toitumisharjumuste loomulik osa; loomad aga kuuluvad elutervesse looduskeskkonda ning nende olemasolu on pigem lahendus, mitte hävitamist vääriv probleem. Vastuväiteid on tekitanud ka uuringud ja andmed, millele teadlaste soovi-tused põhinevad. Näiteks tõi toitumiskonsultant ja psühhiaater Georgia Ede, et esitatud analüüs põhineb kliinil-iste katsete asemel liigselt epidemioloogilistel uuringutel. Need ei pruugi anda valdkonna keerukuse tõttu põhjuse ja tagajärje seostest täpset ülevaadet. Teadlaste komisjoni ei olnud kaasatud mitte ühtki maailma juhtivat teadlast, kes on uurinud näiteks mäletsejate rolli mullaviljakuse säilitamisel.

HUVIPOOLTE KÕRVAD PAISTAVAD

Küsimusi on tekitanud teadlaste grupi juhi Dr. Walter Willett'i erapooletus ja võimalik huvide konflikt, ta on aastakümneid promonud taimetoitlust, kirjutanud veganluse teemalisi raamatuid ning välja töötanud vegantooteid; sama kehtib ka mitme teise komisjoni liikmete kohta. Teadlaste komisjon on loodud Stockholmis baseeruva mittetulundusliku start-upi EAT juurde, mida rahastab Norra miljardär ja loomaõiguste aktivist Gunhild Stordalen. Viimasega on seotud ka näiteks hiljuti loodud 40 suurkorporatsiooni üleilmne partnerlus, kuhu kuuluvad Barilla (pastatootja), Unilever (liha asendajad ja taimeõlid), Kellogg's (teraviljatooted) ja Pepsico (krõpsud, magustatud karastusjoogid) jt. Tõstatatud on küsimusi, kas on õige taimepõhist dieeti läbi suruda näiteks maksude kehtestamise abil, mis muudaks liha ja loomset tooted haavatavatele gruppidele (alatoitunud, lapsed, rasedad) veelgi kättesaamatumaks? Kas on õige tarbija valikuvabadust piirata või oleks parem suhtumine „söö ise ja lase teistel süüa“?

VÕIMAS KOMMUNIKATSIOONISTRATEEGIA

EAT-Lancet soovituste tutvustamiseks on eraldatud märkimisväärne eelarve ning planeeritud üritused ja debatiid 35 linnas üle terve maailma. Esimene neist toimus 17. jaanuaril Oslos. Oodata on hulka pressiteateid ja paljude kõrgetasemeliste kõneisikute esinemist, kes nimetatud soovituste kasuks räägivad.

Copa-Cogeca soovib arutelu tähelepanelikult jälgida ning pidada meeles, et Euroopa põllumehed juba teevad paljutki, mida soovitustes nõutakse: aktiivselt töötatakse toidu raiskamise vähendamise nimel; kasvuhooonegaaside heide EL põllumajandussektorist on alates 1990. aastatest vähenenud 20%. Euroopa toitumismudel on alati põhinenud laiale valikule erinevatele toidainetele ning kõrgekvaliteedilistele toodetele. Jätkame väga kõrgete tootmisstandardite hoidmist, samal ajal põllumajanduse ja loomakasvatuse praktikaid kaasajastades ning kõige kulutõhusamat tehnikat kasutades. Euroopa põllumehed vastavad alati oma tarbijate nõudmistele, selleks kõige pragmaatilisemaid tegutsemisviise leides.

Euroopa toitumismudel on alati põhinenud laiale valikule erinevatele kõrge kvaliteediga toiduainetele. Loomad kuuluvad tervesse looduskeskkonda ning nende olemasolu on lahendus, mitte probleem.

ILMUS RAAMAT HIINA TOIDUOHUTUSE SÜSTEEMIST

Käsiraamat EL diplomaatide sulest

Dr Suan Juanjuan ja Jérôme Lepeintre, kes on töötanud pikki aastaid Euroopa Liidu esinduses Pekingis, avaldasid 288- leheküljelise raamatu Hiina toiduohutuse süsteemi kohta. Raamatus antakse põhjalik ülevaade mitte ainult Hiina toiduohutuse alasest seadusandlusest, vaid selgitatakse ka selle tagamaid ja eesmäärke. Autorid loodavad, et raamat aitab kaasa EL-Hiina kahepoolsete majandus- ja kaubandussuhete arengule ning tarbijate tervise kaitsmisele.

Hiina on paradokside maa, mis ühelt poolt toetub oma sajandite pikakusele ajaloole ning teisalt suudab teha kiireid muudatusi rahvusvahelise kaubanduse huvides. Olles maailma suurima rahvaarvuga riik - praegu 1,4 miljardit inimest - on küsimus, kuidas toita 21% kogu maailma rahvastikust vaid 12% kasutada oleva maa ja 9% maailma veevaruga? Lisaväljakutseid pakub linnastumine ning rahva toitumisharjumuste muutumine. Lahendust võib pakkuda kaubandus: Hiina on suurim turg kõigile eksportivatele maadele üleilmselt. Kasvav nõudlus loob võimalusi farmeritele ja toidutöötajatele, kuid ühtlasi paneb aluse ka toidu hindade kujunemisele. Toidujulgeolek ei ole aga võimalik ilma toiduohutusega. Mitmed skandaalid, nt "melamiini-piim", võltsliha ja saastatud maasikad, on muutnud tarbijad mureli-kuks ning nad nõuavad lahendusi valitsuselt. Hiinale on iseloomulik väga killustatud tarneahel rohkete vahendajatega, mis mitmekordistab nõuetele mittevastavuse võimalusi ning raskendab oluliselt riigipoolset kontrolli.

Raamatu saab alla laadida pdf-formaadis SIIT.

EFSA HAKKAB TEADUS- ANDMEID AVALIKUSTAMA

Koos teadusuuringu tulemustega avalikustatakse ka kõik selles kasutatud andmed

Euroopa Toiduohutusamet teatas, et hakkab juba käesoleval aastal teaduslikke andmeid jagama avaliku veebiplatvormi kaudu. 17. jaanuaril avaldatud raportis kirjeldatakse täpsemaid plaane, mismoodi kogutud andmeid avalikustatakse. EFSA kogub andmeid mitmetes valdkondades, näiteks toidu tarbimisharjumused, taimekaitsevahendite jäägid, keemilised saasteained ja lisained toidus, toiduainetest põhjustatud haiguspuhangud ja antibiootikumiresidentsus. Teadusandmed tehakse avalikuks veebiplatvormi „Teadmiste ristmik“ (Knowledge Junction) kaudu, mis on EFSA kureeritav avatud andmehoidla parendamiseks toidu ja sööda ohutuse riskide hindamiseks kasutatavate andmete läbipaistvust, reprodutseeritavust ja uuesti kasutamise võimalust.

„Teadmiste ristmik“ kasutab teadusandmete platvormi Zenodo ja on kõigile internetikasutajatele vabalt ja tasuta kättesaadav. EFSA andmeosakonna juhataja Mary Gilsenani sõnul on andmete vabalt kättesaadavaks tegemine oluline saavutus liikmesriikide jaoks, kes edastavad suure osa nendest andmetest, mida EFSA kasutab, ning samuti EFSA-le endale. „Esmakordselt avalikustame koos teadusuuringu tulemustega üheaegselt ka kõik andmed, mida selle uuringu läbiviimisel kasutasime“, ütles Gilsenan. Avatud andmepoliitika on võtmetähtsusega element, mis võimaldab otsuste tegemise läbipaistvust, usaldusväärsust ja tõendus põhisust.

Vaata <https://zenodo.org/> ja sisesta otsingusse EFSA.

"Suurepärase raamatu neile, kes soovivad end kurssi viia Hiina toiduohutuse seadustega." Vytėnis Andriukaitis, EL tervisekaitse volinik

EPA2019 AVALEHT OSALEJALE KÜLASTAJALE KONTAKT

Eesti põllumajanduse aastanäitus 2019

Eesti põllumajanduse aastanäitus 2019 toob kaheks päevaks
Tartusse kokku Eesti põllumajandussektori tipptegijad.

EPA2019 31.10 – 01.11 2019
TARTU • EESTI RAHVA MUUSEUM

[OSALEJALE](#) [KÜLASTAJALE](#)

TULEKUL ESIMENE PÕLLUMAJANDUSE AASTA- NÄITUS

EPKK korraldab sügisel Tartus Eesti Põllu- majanduse Aastanäituse EPA2019

Kõik põllumajanduse ja biomajanduse valdkonna ettevõtjad on kutsutud osa saama esimesest Eesti põllumajanduse aastanäitusest EPA2019, mis toob kaheks päevaks Tartusse kokku sektori tipptegijad. EPA2019 pole lihtsalt näitus, see on Eesti põllumajanduse suursündmus.

„Pärast saagi koristamist ja muude sügistööde lõpetamist algab üsna pea valmistumine uueks hooajaks, mistõttu on just hilissügis sobilik aeg ka aastanäituse korraldamiseks.“ tutvustas messi ideed Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja juhatuses Roomet Sõrmus. EPA2019 on Eesti Rahva Muuseumi inspireerivas ja kvaliteetses keskkonnas toimuv uue põlvkonna väljanäitus, mis ühendab endas ärikülastajale suunatud B2B messi, kõrgel tasemel seminariprogrammi ja meeleoluka lõikuspeo. EPA2019 on hea võimalus põllumeestele teha kokkuvõtteid lõppenud aastast, sõlmida äripartneritega tulevikku vaatavaid kokkuleppeid ja ammutada energiat uueks hooajaks valmistumisel.

Eesti Rahva Muuseum on suurepärase koht sellise sündmuse korraldamiseks – lisaks näitusepindadele on meie kasutada arvukalt erineva suurusega kvaliteetseid seminariruumi, mis võimaldavad külastajatele erinevatest valdkondadest pakkuda ka sisukat seminariprogrammi. Töötubade ja seminaride korraldamisel kasutame ära oma senise pikaajalise kogemuse ja koostöövõrgustiku, et pakkuda osalejatele kasulikku ja huvitavat programmi.

Sündmuse esimese päeva võtab kokku traditsiooniline lõikuspidu, mis annab kõikidele osalejatele võimaluse vabas õhkkonnas hooaja kokkuvõtmiseks, tublide tegijate tunnustamiseks ning lihtsalt heas seltskonnas maitsva eesti toidu ja mõnusa muusika nautimiseks.

Aastanäitus toob kokku Eesti põllumajandussektori otsustajad ja põllumeeste kõige olulisemad koostööpartnerid. Kahe päeva jooksul tutvustatakse põllu- ja biomajanduse trende, uuendusi ning innovaatilisi tehnoloogiaid, mis aitavad ettevõtetel paremini majandada ja leida lahendusi kõige keerulisematele igapäevastele väljakutsetele.

Lehe väljaandmist toetab:

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Põllumajanduskoda

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Pärnu mnt. 141
Tallinn 11314
Telefon: 6009 349
E-post: info@epkk.ee
www.epkk.ee